

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/17/1403

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni inspektor Sergei Miller
Otsuse tegemise aeg ja koht	14.08.2017 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	27.06.2017
Teabevaldaja	Viru Vangla aadress: Ülesõidu 1, 41536 Jõhvi e-posti aadress: viruv.info@just.ee
Vaide esitaja	XXXX aadress: Ülesõidu 1, 41536 Jõhvi

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) **jätta vaie rahuldamata;**
- 2) **teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse. Vaideotsuse tühistamist saab nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

FAKTILISED ASJAOLUD:

XXXX (edaspidi vaide esitaja) pöördus Andmekaitse Inspektsiooni (edaspidi inspektsioon) vaidega Viru Vangla (edaspidi vangla) tegevuse peale teabenõuetele vastamisega seondult.

Vaide kohaselt:

- 1) esitas vaide esitaja 08.05.2017 vanglale vaide, mis muu hulgas sisaldas ka eraldiseisvat pöördumist, milles soovib esitatud vaidest koopia väljastamist;

- 2) esitas vaide esitaja 16.05.2017 vanglale vaide, mis sisaldas eraldiseisvat pöördumist,

milles samuti soovib esitatud vaidest koopia väljastamist.

Vaidemenetluse raames määras 05.07.2017 inspeksioon vaide esitajale vaides puuduste kõrvaldamiseks tähtaega, millele vastas vaide esitaja 11.07.2017. Sama vaidemenetluse raames vastas 25.07.2017 vangla inspeksiooni järelpärimisele (vastus nr 2-6/24171-2) koos lisadega (vangla vastused vaide esitajale nr 6-12/137-3 ja 6-12/148-3).

Tuginedes Vabariigi Valitsuse seaduse § 75² lg 1 punktile 1 ning juhindudes HMS § 38 lg 1 sätestatuga esitas inspeksioon vanglale järelpärimise, et välja selgitada menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud. Kuna vaide sisust ei nähtunud selgelt väljendatud nõuet, määras inspeksioon vaide esitajale HMS § 76 lg 2 p 5 alusel vaides puuduste kõrvaldamise tähtaja.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaidega soovib vaide esitaja kohustada vanglat väljastada temale tema esitatud pöördumistest koopiat.

1. *Esitasin 08.05.2017 Viru Vangla kaudu Andmekaitse Inspeksioonile vaide. Vaides palusin koopiat ühest enda esitatud dokumendist ning vangla haldusaktist, millega keelati kinnipeetavatele nende enda dokumentidest koopiate tegemine. Ühtlasi palusin koopiat esitatud vaidest. Vangla keeldus 09.06.2017 haldusaktiga nr 6-12/137-3 koopia väljastamisest. Ka vaiet ei edastatud Andmekaitse Inspeksioonile.*
2. *16.05.2017 esitasin Viru Vanglale vaide, mis sisaldas teabenõuet, koopia saamiseks esitatud vaidest. Vangla keeldus 16.06.2017 haldusaktiga nr 6-12/148-3 teabenõuet täitmast.*

Vaide esitamise põhjuseks toob vaide esitaja järgmist: *vajan mõlemat dokumenti kaebuse koostamisel ning tõendina (HKMS § 38 lg 1 p 8). Vangla viide sellele, nagu annaks Tartu Ringkonnakohtu 27.08.2017 otsuse haldusasjas 3-3-2360 p 10 vanglale absoluutse õiguse keelduda isikute tema enda esitatud dokumentidest koopia väljastamisest, sest nad on menetlusosalised on naeruväärne ja viide sellele lahendile teabenõude lahendamisel täitsa asjakohatu. Samuti on vangla tõlgendanud täiesti meelevaldselt Haldusmenetluse- ja Avaliku teabe seadust.*

Võimalused osalemiseks haldus- ja halduskohtumenetluses on kinnipeetaval ning vabaduses viibival isikul täiesti erinevad. Samuti on täiesti erinev rahaliste vahendite arestimine täitemenetluses. Minu puhul on veelgi raskendavaks see, et olen raske puudega ja mul puudub võimalus raha teenida. Samuti ei saa ma seetõttu, et olen kinnipeetav ühtegi toetust. Eelneva olen põhistanud 07.06.2017 esitatud vaide lisades. Palun seal öeldud arvestada ka käesoleva vaide lahendamisel. Mul lihtsalt ei ole võimalik neid igale vaidele lisada.

Riik peab tagama igas menetluse etapis osapoolte võrdsuse ning selle, et isik saaks täita talle seadusega pandud kohustust (tõendite esitamine kaebuse juurde). Kuna kinnipeetav ei saa menetluses kasutada tasuta kättesaadavaid elektroonilisi dokumente peab riik talle need tagama paberikandjal. Kuna ta peab ühe lisama kaebusele, peab riik talle tagama kaks koopiat. Ainus viis kuidas need koopiad saada, et ei oleks riivatud õigus võrdsusele menetlusele, on esitada teabenõue. Koopiate omamine enda esitatud taotlusest aitab otseselt kaasa üldsuse kontrollile avalik ülesannete täitmise üle. See, et vangla eirab kinnipeetava avalduses öeldut, jätab üldse vastamata või vastab/menetleb enda välja mõeldud küsimusele, on pigem reegel, kui erand. Selleks, et seda oleks võimalik edaspidi vaidlustada ning sellele kohtumenetluses tähelepanu juhtida, on vaja koopiat algsest dokumendist. Samuti on seda vaja kaebuse esitamiseks. Väide, et algse dokumendi võib meelde jätta või sellest endale käsitsi koopia teha on alandav ja diskrimineeriv.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastuses nr 2-6/24171-2 selgitab vangla järgmist, et *vangla jääb seisukohale, et isikule tema enda pöördumisest koopia nõudmine ei ole käsitletav teabenõudena.*

Vastuses nr 6-12/137-3 vaide esitaja pöördumisele selgitab vangla, et jätab vaide esitaja taotluse rahuldamata, tuginedes Tartu Ringkonnakohtu 27.08.2015 otsuse haldusasjas nr 3-3-2360 punkti 10 põhjendustele.

Samas selgitab vangla, et *koopia tegemine isikule tema enda pöördumisest vangla poole ei aita mingil viisil kaasa pöördumise esitanud isiku õiguste kaitsele, kuna isikule on tema pöördumise sisu teada. Selline koopia väljastamine ei ole ka mingil viisil käsitletav avalikkuse kontrollina vangla avalike ülesannete täimise üle. Koopiate tegemise ja saatmisega kaasnevad paratamatult kulud, mis pärsivad vangla ülesannet tegutseda menetluses säästlikult ja efektiivselt. Vangla kui haldusorgani ülesandeks ei ole paljundusteenuse osutamine.*

Vangla hinnangul ei saa antud juhul Teie esitatud taotlust teabenõudena ja Teid ennast teabenõudjana käsitleda. Taotlus dokumendist koopia saamiseks esitasite haldusmenetluse raames, s.t menetluses, mis sai alguse Teie enda pöördumisest. Seega ei ole Te käesoleval juhul „iga isik“ AvTS mõttes, vaid menetlusosaline haldusmenetluses (HMS § 11 lg 1 p 1) ja seega kohalduvad sellisele olukorrale haldusmenetluse seaduses esitatud reeglid ning Teie esitatud taotlust tuleb käsitleda dokumentidega tutvumiseks HMS § 37 lg 1 tähenduses.

Antud olukorra ei saa käsitleda HMS § 37 lg 2 sätestatud keeldumisena dokumentidega tutvumisest, sest viidatud sätte sisuks on jätta menetlusosalise eest varjatuks dokumendid, millele menetlusosalistel puudub seadusest tulenev juurdepääsuõigus. Teie küsite koopiat dokumentidest, mis on teie enda koostatud ja selle sisu on Teile ilmselt teada.

Vastuses nr 6-12/148-3 vaide esitaja pöördumisele vangla on asunud samale seisukohale koopia väljastamise osas (vt vangla vastus nr 6-12/137-3).

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Arvestades vaides toodud asjaolusid ning tuginedes vaidemenetluse käigus kogutud tõenditele leian, et vangla on asjakohaselt ja põhjendatult vastanud vaide esitaja pöördumistele. Juhin tähelepanu asjaolule, et vastustes vaide esitaja pöördumistele selgitas vangla oma seisukohta, viidates nõuetekohaselt õigusaktidele ja kohtupraktikale. Seega võib väita, et selgitamiskohustus HMS-i tähenduses on täidetud. Võttes arvesse eelpool toodut leian, et puudub õiguslik ajend kohustava haldusakti andmiseks.

Vastuses järelepärimisele nr 2-6/24171-2 esitab vangla omapoolseid selgitusi ning põhjendab oma seisukohta pöördumistest koopiate väljastamise osas.

Juhin tähelepanu asjaolule, et vaides puuduste kõrvaldamine tähendab sisulist konkretiseerimist vaide nõuete osas, mitte üldsõnalist vastamist puuduste kõrvaldamise nõudele. Tuginedes eeltoodule ja juhindudes HMS § 4 sätestatuga rõhutan, et vaidemenetluse läbiviimisel on haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel, arvestades olulisi asjaolusid. Seega asjasse puutuvate asjaolude väljaselgitamisel menetleja poolsed juhised/korraldused on kohustuslikud täitmiseks. Antud vaidemenetluse raames ei nähtu, et vaide esitaja nõuetekohaselt täidaks antud nõuet. Oma vastuses puuduste kõrvaldamiseks selgitab vaide esitaja inspektsioonile, et *ei saa ühtegi konkreetset vastust anda*, tuginedes algsete dokumentide puudumisele. Samas palub vaide esitaja järgmist, *tellida ametiabi korras koopiad minu esitatud teabenõuetest, millede vastused ma vaidlustasin.*

Tuginedes kohtupraktikale rõhutan, et taotlejal on võimalik enda avaldusest endale ise koopia kirjutada või teha sellest märkmeid¹. Antud seisukohta rõhutas ka vangla oma vastuses vaide esitajale.

Leian, et käesoleval juhul ei ole tegemist klassikalises mõttes teabenõuetega, st taotletud teabe sisu on vaide esitajale tuttav. Täiendavalt märgin, et menetlusosalise õigusi haldusmenetluses, sh õigust saada teavet, reguleerib eriseadusena haldusmenetluse seadus, seega AvTS sätestatud teabele ligipääsu alused ei kohaldu.

Juhin täiendavalt menetlusosaliste tähelepanu asjaolule, et vangistusseaduse (VangS) § 1¹ lg 5 kohaselt peab kinnipeetav enne kohustamisnõude esitamist olema eelnevalt esitanud vangla keeldumisele mingit toimingut teha (antud juhul enda pöördumistest koopiad väljastada) vaide vanglateenistusele ning vanglateenistus peab olema vaide tagastanud, osaliselt rahuldanud, rahuldamata või tähtaegselt lahendamata jätnud. Asja materjalidest nähtub, et vaide esitaja on esitanud vanglale vastavasisulise vaide HMS-s sätestatud tingimustel ja korras. Seega kui isik ikkagi leiab, et haldusaktiga on rikutud tema õigusi võib ta pöörduda halduskohtusse kaebusega halduskohtumenetluse seadustikus (HKMS) sätestatud tähtaegadel ja korras.

Pean vajalikuks selgitada vaide esitajale, et vastavalt VangS-i sätestatule teostab vangla haldusaktide ja toimingute üle teenistusliku järelevalvet Justiitsministeerium, mitte Andmekaitse Inspeksioon. Edaspidi pöördumise vajadusel palun Teid järgida HMS §-s 76, VangS-i kui eriseaduse ning HKMS-s sätestatud korda.

Sergei Miller
inspektor
peadirektori volitusel

¹ TlnHKo, 20.12.2016, 3-16-994.